

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

PREȚIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PREȚIULU INSERTIUNILORU :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Asile de copii.

Cu ocasiunea debaterilor asupra bugetului cultului in diet'a tierii dlu ministru regiu ungaru de culte si instructiune publica a promis dietei, ca inca in sesiunea actuala va substerne unu proiectu de lege, referitoriu la infiintarea de „asile de copii.“ Dupa acestu proiectu „dreptulu de a infiintia astfelu de institute lu-au : statulu, confessiunile, persóne juridice si persóne private ; èr comunele sunt obligate a infiintia asile de copii atunci, cand nici unulu din factorii amintiti nu va infiintia unu asemenea institutu in comuna. Asilele de copii, ce se vor infiintia se vor impartii in trei clase, adeca in asile de copii regulate, in asile permanente si in asile de véra. Confessiuniloru li-se va asigura in acésta a-facere acelasi cercu de activitate, pre carele lu-au in instructiunea elementara.“

Despre „asilele de copii“ am vorbit si noi inca in anii cei dantai ai acestei foi. Cestiunile pedagogice inse, cá si tóte cestiunile, ce se baséza pre combinatiunea si esperiinti'a mintii omenesci, sunt si remanu cestiuni deschise, cestiuni asupra caror'a incape multa discussiune.

Cu deosebire incape multa discussiune asupra intrebării : ca poté-vor asilele de copii suplini ingrijirile, ce le da prunciloru iubirea mamei in crescerea lor?

Idei'a infiintării asileloru de copii este o ideia noua. Celu dantaiu institutu de acésta natura este gradin'a de copii, infiintata de Fröbel la anulu 1840 in Blankenburg langa Rudolfstadt ; èr idei'a fundamentala, carea a condus pre Fröbel si scól'a lui la infiintarea ei a fost cu deosebire, cá pruncii, cari sunt lipsiti de ingrijirea mamei se aiba si densii unu surogatu pentru acésta lipsa de ingrijire familiara in institutulu infiintiatu de densulu, si de scól'a, carea l'a urmat in acésta directiune.

Faptu este inse in acelasi timpu, ca iubirea mamei in educatiune, care iubire este ideia fundamentala in sistemulu pedagogicu alu lui Pestalozzi,

nu o poté suplini nimenea. Noi in educatiunea prunciloru inainte de scóla stãm pre acestu terenu, pentru ca elu corespunde in modu mai nimerit pentru educatiunea religiósã, pre carea noi cá crestini si bisericani punem pondulu principalu, — deóre ce faptu este, ca numai mamei i-este datu darulu de a imprimã in inimile fragede prin rugatiuni si istorióre din biblia, prin cantãri si datine religióse cele dantaiu cunoscentie de Ddieu si in genere de religiune.

De aceea cand se va publicã proiectulu de lege vom reveni asupra lui, si ne vom pronuncia asupra taturor dispusatiuniloru lui din punctulu de vedere alu educatiunei crestine si alu intereselor, pre cari le urmarim prin biserica si prin scól'a nóstra confesionala.

De altcum si pana atunci lasãm aci se vorbésca unu pedagogu de renume. Èta ce dice in acésta privintia pedagogulu Lagiadér in cartea s'a intitulata Volksschulkunde :

„Daca privim mai deaprópe educatiunea copilului, atunci nu incape nici cea mai mica discussiune, ca pentru etatea sub siese ani nici unu institutu, nici o invetiatiória si nici unu invetiatoriu nu poté suplini famili'a. Cine n'a facut la sene esperienti'a, ca ce insemnéza parintii, si in specialu, ce insemnéza o mama buna pentru pruncii ei ; si cine crede, ca o persóna streina poté suplini in educatiunea prunciloru pre tat'a si pre mam'a, acel'a se cetésca cartea lui Pestalozzi „Lienhard si Gertrud“ si din modelulu Gertrudei se invetie a pretiuí valórea educatiunei familiare.“

„Contra asileloru de copii vorbesce mai departe imprejurarea, ca in acestea se preda instructiunea in modu formalu ; dar o astfelu de instructiune pentru pruncii in etatea de inainte de 7 ani este pré pripita, pré timpuria atât din punctu de vedere fisicu, cât si din punctu de vedere intelectualu. Daca parintii, cari dau prunciloru o astfelu de instructiune (adeca in asile de copii) aru scí ce servitiu reu (fa-

talui) facu prunciloru lor, atunci de sigur mai bine nu li-o ar da.“

„Motivulu principalu, pentru carele parintii se nu-si tramita fara lipsa pruncii lor in asilele de copii este: ca prin departarea pruncilor din familia se destraméza viéti'a familiara. Asilele de copii contradicu scopului, carui'a ar trebui se-i servéscă, sunt incontra promovării si ridicării vietii familiare.“

Dar in afaceri de scóla si de educatiune nu are numai pedagogi'a cuventulu ei. Mai sunt si alte momente decidiatorie, si anume decida imprejurările vietii si activității popóreloru.

Din punctulu de vedere alu acestoru momente; si in specialu diu punctulu de vedere alu imprejurări'oru bisericeii si poporului romanu cestiunea infiintării asilelor de copii in modulu, cum se intentionéza este cea mai grava cestiune. Ba cutezăm a afirmá, ca nici odata n'am statu noi cá biserica in o positiune mai grava, precum ne aflăm acum in faci'a acestei cestiuni.

Este lucru sciutu si cunoscutu, ca noi, biserica si poporulu romanu ne-am impusu grele sacrificie, cá se infiintăm si se sustinem scólele nóstre elementarie. Ba, cutezăm a afirmá, ca sunt locuri, in cari romanulu si a lasat plugulu si cós'a, cá se a lerge cu bratiile sale in ajutoriulu comunei bisericesci la zidirea scólei. Opu lu acest'a, la carele noi ne-am supus cu placere in interesulu desvoltării culturale alu tierii, la noi nu este nici pre departe terminat pentru ca nu s'a seversit, si nu se póte seversí unu astfelu de opu mare in unu timpu de 20 de ani, precum este timpulu, de cand am luat noi in mana mai cu putere si mai cu tariia, cá biserica autonoma, acésta afacere. Si deci mai avem inca multe de zidit si de indreptat pana când vom poté ridicá scólele nóstre elementarie la nivoulu, dupa carele se corespunda intru tóte trebuintieloru timpului, si necesitătilor culturale ale poporului nostru. Este unu lucru de gigante, lucrarea, pre carea avem a-o mai seversí pre acestu terenu. Dar vom lucrá din resputeri, pentru ca suntem angajati cu onórea nóstra cá biserica in acésta lucrare; si pre rezultatele, pre cari le vom poté obtiené pre acestu terenu se baséza viitoriulu nostru cá biserica si cá poporu.

Ce vom face inse daca pre langa acésta lucrare, pre langa sacrificiele, ce ni-le-am impusu pentru sustinerea scóleloru elementarie, si pre langa infiintarea de scóle noue, unde este trebuint'a, vom fi obligati prin lege a infiintá si asile de copii. Cum vom poté noi satisface in seraci'a generala de astadi a poporului si acestei trebuintie.

Acésta imprejurare ne inspira mari ingrijiri. Chiar pentru acést'a recomandăm acésta cestiune deosebitei priveghiári a bisericeii si in specialu ingrijirei si studiului sínódeloru eparchiale din anulu curentu. Si cand vorbim de biserica, cand vorbim de sínódele eparchiale avem o puternica garantia, ca vom poté aflá vre unu mijlocu nimerit si in acésta cestiune,

— in faptul, ca de cand intruniti suntem in Metropoli'a nóstra nationala in tóte cestiunile mari, cu totii am fost intru unu gandu si o inima; si totdeuna cu totii am facut ceea ce am potut pre terenulu culturalu.

Starea educatiunei la Elini.

Daca este adevratu, ca in istori'a omenirii fiecare poporu representa o idee, atunci cu adeveru putemu afirma ca Elinii au reprezentatu idee'a frumosulu. Elinulu vrea a pune persón'a sa in armonie cu sine insusi si cu natur'a externa, cá astfelu se póta regula tóte raporturile vietii sale dupa óre-care simetrie sau mesura estetica. Pentru aceea educatiunea elina i-si facea de scopu a desvoltá in modu armonicu intrég'a individualitate a omului, si a-i da o directiune firma spre bine si frumosu. Idealulu acestei educatiuni se exprima prin kalokagathia adeca frumseti'a si bunatatea externa si interna. Corpu firmu, abilu si frumosu, in care locuesce unu spiritu frumosu si purerea tineru: aceste calități doresce adevratulu Elinu a le vedé intrupate in persón'a sa.

Privindu mai de aprópe educatiunea elina, vom gasi ca aceea se construiá din doue elemente: I) **gimnastic'a** si II) **music'a**.

Elementulu gimnasticu considera desvoltarea armonica a corpului, pre când elementulu musicu, prin tóte mijlócele sale, tinde a form'a in individuu unu spiritu bunu si frumosu. Si trebuie se observám, ca in Greci'a fiesce-care cetatiénu liberu erá indreptatitu de a se împartási de acésta educatiune.

I. Elementulu gimnasticu alu educatiunei eline.

Dintru inceputu se convinsera Elinii, ca gimnastic'a desvólta si intaresce nu numai corpulu, ci are influentia fórte simtita si asupr'a vietii spirituale a omului. Gimnastic'a elina era intogmita asia, incát scutia pe individuu de molesire, ii desteptá curagiulu si energi'a, si in fine elu dedá la continentia si stăpánire de sine. Deprinderile gimnastice la Elini se practicau in societate, si chiar pe acésta cale se stírniau in tinerime sentimente umanitare, si in deosebi iubirea de patrie si natiune. Astfelu individulu se simtiá pe sine in totdeun'a cá membrulu eului colectivuu, adeca a statului, carui'a erá datoru a-si consacrá viati'a. Gimnastic'a, aplicata cu scopu de a nobilitá corpulu si spiritulu, erá unu mijlocu de educatiune nu numai pentru tinerime, ci si pentru intregu poporulu elinu. Barbatii luau parte la jocurile eroice alaturea cu tinerii. Localulu, unde se executau deprinderile gimnastice, purtá numirea de *palestra* si *gimnasion*. Aceste localuri intru inceputu erau de tot simple cu incetulu inse ele devenira nisce zidiri frumóse si artificiale, unde se facea nu numai gimnastica, ci filosofii, retoricii si alti invetiati tineau prelegeri publice la numerosi ascultatori. Gimnasionulu de modelu, dupa-cum arata Vitru-

vius Pollio, se formá din doue curti mari in-gradite cu stélpi, siruri de arbori umbrosi coridóre si sale spatióse. Erau incaperi deosebite pentru depunerea vestmintelor si prepararea corpului. Zidirea se incheiá cu unu drumu latu pentru alergare, ce se extindea crucislu dela unu capetu alu curtii pana la celalaltu. Inainte de a incepe deprinderile gimnastice, intregu corpulu se ungea cu oleu si apoi se preserá cu nesipu meruntu, pentru a-lu face elasticu si alu scuti de recire. Deprinderi mai insemnate erau la numeru 5: a) alergarea, b) aruncarea cu disculu, c) seritul, d) tintirea cu lanti'a si e) lupt'a. Alergarea era o deprindere veche, si multu pretiuita la Elini; ea se executa in nesipu aduncu, pentru-cá alergatorulu se aiba de a invinge resistentia mare, si se mesur'a dupa stadie. Unu stadiu elinu face 600 de urme. Disculu erá o bucata rotunda de metalu greu, in forma de scutu, care se aventá in susu si apoi se arunc'a in departare, rotindu-se pana la tint'a prefipta. Acésta deprindere fortificá umerii, muschii bratiului si pectorulu superioru. Seritul se executá liberu, fara nici o stavila, si avea de scopu a dá corpului celebritate deosebita, deprindendu-lu totodata de a se aieptá sus si in departare. Tintirea cu lanti'a, imprumutá corpului tienuta energica si nobila, pasu firmu, privire agera, si cutezatóre. Deprinderea cea mai armonica erá lupt'a. Aci i-si mesurau puterile corporale doi individi. La lupta, prin positiuni si miscári multilaterale, se intariau tóte organele corpului de o potriua.

La unele rase ale poporului elinu erá in usu si lupt'a mai multoru barbati intre sine, adeca lupt'a in massa, cu pumnii si la tranta, care se numiá *pancration*, si avea locu si la jocurile nationale. Pe acésta basa s'a desvoltatu in urma atletic'a, cá o dresura speciala pentru cei ce doriau a fi admirati si a deveni invingetori in jocurile eroice.

Cele 5 deprinderi sus insirate forméza ciclulu clasicu alu gimnasticeii eline sub numire de *pentathlon*, si dupa cum spune *Aristotele*, *pentatlii*, adeca tinerii si barbati, carii s'au fost destinsu in jocurile eroice, erau cei mai tari si mai frumosi ómeni ai Greciei.

Fíind vorba de educatiunea fisica trebuie se facemu amintire si despre jocurile nationale, la cari lua parte tot poporul elinu. Aceste erau nisce adeverate serbatori ale intregii natiuni, se arangeau in anumite restimpuri, si se numiau, dupa tienuturi, jocuri olimpice, istmice, nemeice, pithice. Aci barbati i-si aretau nu numai puterea si abilitatea corporala, ci si frumseti'a spiritului. Poetii, oratorii si artistii expuneau la critica publica operele geniului lor. Acela carele reiesiá invingetoru, primiá coróna de lauri, cantaretii prémariu faptele lui, ér posteritatea ii ridicá monumentu de pétra pre loculu gloriei sale. Jocurile nationale au fost intr'a veru nisce mijlóce puternice pentru a desteptá si a nutri *conscien-*

ti'a unitáti nationale, din care a rezultatu marirea istorica a Eliniloru.

II. Elementulu musicu alu educatiunei eline.

Sub numire de musica se cuprindu tóte acele ocupatiuni, cari fac viétia frumoasa, serina, si ii imprumuta unu nimbu idealu. Deprinderile musiciei sunt diametralu opuse praxei ordinare a vietii de tóte dilele. La acésta grupa apartinea intru inceputu cu deosebire numai poesi'a si music'a proprie, dar cu timpulu se adauše si gramatic'a si grafic'a, si cu unu cuventu, tóte cunoscintiele cari contribuescu la cultur'a spirituala. Numirea de ocupatiuni musicie se deriva dela muse, deitiele protectóre ale sciintieloru si arteloru frumoše. Elementulu musicu alu educatiunei eline continea deprinderile urmatóre: 1) music'a proprie s'au art'a tonuriloru, 2) poesi'a, 3) filosofii'a, 4) religinnea.

1) Music'a proprie, prin care se exprima sentimentele, erá privita ca o gimnastica sau deprindere pentru a desvoltá audiulu si vócea, a regula gustulu esteticu, si a cultivá intréga viétia a spiritului. Music'a prin armoni'a si melodi'a ei, nobilitéza sentimentele, temperéza afectele si pasiunile, pe scurtu, desvólta cultur'a estetica si morala. Acést'a deprindere se considera la Elini cá isvorulu a tot ce este bunu si frumosu, cáci fiind ea nascuta din vibrarea estetica a spiritului, este calificata de a stírni simtiu pentru idealu atát in celu ce o executa, cât si in celu ce o asculta. De aceea Elinii diceau ca music'a este si ea unu felu de filosofie, precum din contra *Socrate* afirma, ca filosofii'a este musica in form'a cea mai perfecta. Music'a statea in raportu intimu cu viéti'a publica a poporului elinu. Se credea, ca daca s'ar intémpla se degenezeze music'a, va trebui se decada spiritulu publicu, si prin urmare se se descórde si armoni'a vietii sociale. Celu ce nu avea simtiu iubire si intielegere pentru art'a musiciei, se privi'a de barbaru. Music'a elina, in form'a ei originala, avea caracteru puru obiectivu si contienutu moralu in sensulu eminentu alu cuventului; mai tardiu inse, când viéti'a sociala a Eliniloru incepù se decada, a venitu in sus music'a lidica, carea, voluptoasa si molateca, exprim'a sentimente subiective. Cele doue instrumente musicale mai usitate erau lir'a si chitar'a. Lir'a avea 3, 4 ori 7 cordi, la cari se mai putea adauge si a 8-a coarda ca octava. Poetulu *Terpander* e carele, la anulu 670 a Chr., a arangeatu cantecele diferiteloru tienuturi ale Greciei dupa regule artistice; piesele lui, pentru lira si chitara, erau cunoscute si pretiute de toti. Cantarea se acompania cu lir'a, si erá mai multu o recitare ritmica a cuvinteloru. Malodi'a se considera cá spiritulu musiciei, si trebuia se exprime in totdeun'a sentimente nobile, morale. In urma avem se observám, cá Elinii, pentru a exprimá idealurile estetice, posedeau, dupa caracterulu diverseloru rase, musica

diferita, si anume: music'a frigiana erá religiósá, music'a dorianá erá seriósá, calma si armonica; music'a ionica erá flexibila si pasionata. Sub influenti'a acestei musici atát de instructive si armonioése se stírniá in cetátieni iubirea de patrie si adoratiunea virtutii.

2. Poesi'a. In creatiunile poesiei, cá si in musica se intrupéza idealuri estetice. Poesi'a elina reprezenta lumea interna si cea externa in unitate armonica. De aceea poesii'a inca erá unu mijlocu de frunte alu educatiunei. Că deosebire erau pretiuite poemele epice, căci aceste corespundeau mai bine cu caracterulu plasticu alu Eliniloru, exprimându cugetarea, simtirea si, cu unu cuventu viéti'a intréga a acestui poporu in linistea si majestatea sa clasica. *Iliada* si *Odiseea*, operele lui *Homér*, sunt nisce adeverate poesii nationale, cari infatisiéza calitátile si tendentiele poporulu elinu in form'a cea mai obiectiva, sub strălucirea unui nimbu idealu. Dupa idei homerice si-au formatu lucràrile loru toti poetii urmatori; idealurile create de *Homér* s'au reoglindatu in sculptura si pictura; cântecele lui *Homér* s'au luat de basa pentru religiunea elina. Aceste poesii serviau cá lectura principala pentru tineri si betrani. Scopulu poesiei in educatiune erá a stírni idei despre bine si frumosu, a nobilitá inim'a si vointi'a. Din combinarea poesiei cu music'a s'a nascutu *dram'a*, cá celu mai inaltu productu esteticu alu spiritulu elinu, care inca a influentiatu fôrte multu asupr'a educatiunei poporulu.

3. Filosofi'a. Acésta sciintia se considerá de corón'a culturai musice. Gimnastic'a impreuna cu music'a proprie erau numai pregatiri pentru intielegerea filosofiei, căci prin acele deprinderi óre-cum se armoniséza spiritulu omului, adeca se produce in elu dispositiune ideala, aplecare si vointia pentru cugetare adênca. *Matematic'a* asemenea se luá ca o pregatire pentru filosofie, fiindcă prin aceea se desvolta judecat'a clara si consecuenta. Trebuie se mai observam cá filosofi'a elina statea in raportu internu cu intrég'a viéti'a a poporulu, ba putem afirmá ca erá chiar efluxulu aceleia. Filosofi'a tinde a promová scopurile statulu, si a nobilitá viéti'a morala a natiunei eline. Caracterulu filosofiei eline e de tot *pedagogicu*. Cá mijlocu alu educatiunei, filosofi'a starnesce a dedá pre individu la cugetare adênca si seriósá, judecata firma, procedere logica si stapanire de sine in tóte afacerile vietii.

4. Religiunea. Intielesulu profundu alu religiunei eline este personificarea frumosulu si binelui in fiintie inmortalé, libere de tóte miseriile omenesci si fericite de perfectiunea loru. Acésta mitologie, nascuta din geniulu poporulu nu avea nici cărti sfinte, nici invetiaturi dumnedicesci, si cu tóte aceste influentia fôrte puternicu asupr'a fiesce-carui omú. Religiunea elina erá religiunea inimei si fantasiei, chemata de a purificá si a idealisá viéti'a omenésca. Elinulu priviá in statuele dieiloru sei, ri-

dicat in templuri maretie, imaginea vie a perfectiunei, in care se intrupéza *kalkogathia*. In educatiunea elina elementulu gimnasticu si celu musicu se intregiau reciproc. Scopulu celu mai inaltu, precum am vedutu, erá a produce o desvoltare complecta si armonica, pentru-cá individulu nobilitatu prin educatiune, se devina capabilu de a lucra si a se jertfi pentru statu. Intre marginile statulu vrea Elinulu se aduca la valóre flinti'a sa cu tóte calitátile ei. Celu ce nu se nisuesce a promová idee'a statulu, in care se intrupéza tendentiele etice ale poporulu, merita a se considerá de omu imoralu. Slavii, căror'a nu li erá iertatu a luá parte la viéti'a de statu formau o casta fôrte necesara, avédu chemarea de a se vérsi lucràrile ordinare, pentru-cá Elinulu liberu se-si póta folosi timpulu si puterile pentru statu. Cetatiénulu elinu continuá o viéti'a de tot publica, in atingere continua cu barbatii cei puternici si intielepti ai statulu, sub influenti'a căror'a ajungea de a-si înaintá cultur'a di de di, si a-si afirmá existenti'a sa cá elinu adevratu. Moderatiunea si prudenti'a in viéti'a civila, eroismulu si tactulu precautu in luptele cu strainii, in fine serbatorile nationale, unde conveniau Elinii din diferite tienuturi, formau momentele de culminare ale vietii de statu.

Aruncând o privire preste sistemulu educatiunei eline, vom gási ca in acela predominéza elementulu esteticu. Educatiunea elina tinde a echilibrá diferenti'a dintre corpu si spiritu, a desvoltá in modu simetricu tóte facultátile individulu, cá acest'a se devina capabilu de a continua o viéti'a folositoare si perfecta in statu. Desi acésta educatiune in multe privintie se inaltia din secolii anticitatii cá unu idealu vrednicu de a fi imitatu, totusi are doue scàderi esentiale, si anume in ea nu este considerata utilitatea practica si nu e luat de basa elementulu moralu-religiosu care este punctulu de culminare a ori-ce cultura omenésca.

Invetiatur'a celor 12. Apostoli.

(Din literatur'a bis. alu secl. II.)

Abia sunt 15 ani de când eruditulu *Mitropolitu*, atunci din *Serre* in *Macedoni'a*, ér acum din *Nicomedi'a*, *Filoteiu Brieniu*, a reafiatu — in unu codice grecescu, carele datéza din seclulu alu 11-lea, dela anulu 1056, si carele, de si aflatu in *Constantinopolea*, forméza proprietatea patriarhulu din *Ierusalimu*, dreptu ce se si numesce *codicele jerusalimiténu*, — o scriere fôrte insemnata, carea atát pentru origine a cât si pentru cuprinsulu ei, merita deosebita atentiune si viu interesu din partea fie-cărui teologu ortodoxu. — Acést'a scriere, insotita de o precauventare si esplicatiune potrivita, a edat'o elu la anulu 1883 in *Constantinopolea*, in limb'a grecésca sub titlulu: „*Invetiatur'a celor 12. Apostoli*“ (didache ton dodeka apostolon). Publicarea acestei mici cărti a pusu in miscare multi teologi din lumea

invetiata, incepându dela Germani'a si Franci'a pana la Angli'a, ba chiar si pana la Americ'a de nordu.

Incât pentru originea ei, adi nime nu se mai indoiesce, ca ea nu provine din restimpulu parintiloru apostolici, si ca nu e scrisa, *daca nu de unu nemijlocitu invetiace lu apostoliloru, apoi siguru de unu scrietoriu bisericescu fôrte vechiu, carele a vietuitu pe unu timpu cu parintii apostolici.* Modulu espunerei, stilulu, spiritulu ce transpira din acést'a scriere, resumarea episcopatului si presbiteratului sub o unica numire, cá si in T. N. si la *Clementu Romanulu* (dela finea seclului I), enumerarea apostoliloru, profetiloru si a invetiatoriloru ca *oficii bisericesci.* precum o face acést'a si apost. Paul in epis. catra Efeseni (cap 4. vers 11.), consonanti'a minunata, mai ca din cuventu in cuventu, cu „epistol'a lui Varnav'a“ si cu „pastorulu lui Erma“, — amendoue aceste din urma facu parte din literatur'a parintiloru apostolici — tôte acestea sunt tot atâtea criterii interne, cari ne arata *vechimea carunta, in carea s'a scrisu cartea nóstra.* — *Marturiile esterne,* cari facu amintire de ea, ni sunt dovedile cele mai bune, despre acei'a, cá ea a fostu binecunoscuta celoru vechi. Parintele istoriei bisericesci *Eusebie,* Mitropolitulu din Cesarea Palestinei † 340, pomenesce scrierea nóstra mai intaiu cu numele seu, in consemnarea s'a asupr'a cartiloru T. N., numind'o: „*Invetiatur'a numita a apostoliloru,*“ (ton apostolon hai legomenai didahai) si enumerandu-o dimpreuna cu „*epistol'a lui Varnav'a*“ si alte scrieri, intre cele „*antilegomena notha.*“ (Dênsulu a clasificatu scrierile T. N. cu privire la autenti'a si canonicitate a loru in: 1) *homologumena,* cãrți pe cari toti le recunosc si marturisesc de canonic, anume: cele 4. evang., faptele apost., 14 epist. a lui Pavelu, epist. 1. a lui Petru si a lui Ioanu, in urma apocalips'a; 2) *antilegomena,* a caroru canonicitate se trage la indoela: epistol'a lui Iacovu, a 2 a lui Petru, a 2. si a 3. a lui Ioanu, si in urma a lui Iud'a; ér o *a dóua clasa* de antilegomena, cari nu poteau face pretensiunea de a fi considerate ca canonic, de si au fostu ele nainte de acést'a dimpreuna cu celelalte cãrți canonic in intrebuintiarea bisericesca, formau cãrțile asia numite „*antilegomena notha.*“) Patrudieci de ani mai tardiu, Parintele ortodoxiei *Atanasie celu mare* († 373.) insira scrierea acést'a dimpreuna cu „*pastorulu lui Erma*“ s. a. la cele ce le numesce „*anaginoscomena,*“ (adeca cãrți de unu cuprinsu moralu fôrte nimeritu, intrebuintiate de parinti la instruarea catehumeniloru si recomandate de ei ca cãrți de cetire religiöse.) Renumitul invetiatoriu dela scól'a catichetica din Alexandria: *Tit Flaviu Clement* († 220) folosesc cartea acést'a, si citéza unu locu din ea, in o scriere de a sa, numita „*Stromata*“ (covóre) inducându-lu cá pe unu locu din s. scriptura. — La apusu presbiterulu *Rufin* († 410) vorbindu de clasificarea cãrtiloru sãnte facuta de *Atanasie celu*

mare, enumera pe langa pãstorulu lui Erma, in loc de „*invetiatur'a celor 12 Apostoli*“ o alta scriere intitulata: „*Duae viae*“ vel „*Judicium secundum Petrum*“; ba chiar si contimpuranulu seu *Ieronim* († 420) numesce intre scrierile pseudopetrine o carte „*Judicium Petri.*“ Fara indoiala se intemeiéza numirea prima pe imprejurarea, cá la traducerea si prelucrarea cãrtii nóstre in latinesce, s'a luat in locu de titulu adeveratu alu cãrtii, cuvintele ei incepetóre: „*Dóua cãi sunt*“ si de aici apoi numirea latinesca de mai susu „*Duae viae.*“ Ceialalta numire se baséza apoi pe socotinti'a acelor'a, cari ascriau cartea nóstra apost. Petru. (*Judicium Petri.*)

Tractatulu nostru indata dupa mórtea lui *Atanasie,* respective *Ieronim,* dispare de pe orizontulu parintiloru bisericesci; dara cu tôte aceste trãiesce mai departe reascutu in „*Renduielile bisericesci apostolice,*“ va se dica: in literatur'a pseudoepigrafica din seclulu alu 4-lea, servindu acestei chiar de basa. Cartea acést'a inse nu póte fi considerata cá pseudoepigrafica, deórece nicairi nu face ea nici cea mai mica pretensiune de a fi considerata cá compositie originala de a apostoliloru séu de a lui Petru.

Brieniu (si dupa elu multi altii) se tiene indreptatitu, pe bas'a multoru criterii interne, a cerc'a originea ei in cercuri judeo-crestine. Deci dara elu sustiene, cá *autorulu* aru fi un *judeo-crestinu,* si cá cartea in lini'a prima aru fi menita pentru judeo-crestini, ér in a dóua, pentru catehumeni. Teologulu protestantu *Harnack,* si altii, socotu inse a poté dovedi chiar contrariulu. Ei credu, cá autorulu trebuie se fi fostu unu *pagano-crestinu* de cei extremi, cari se ingroziau chiar si numai de a avé cev'a comunu cu Iudeii, pe cari îi numiau „*fatiarnici.*“ — *Autorulu* inse e necunoscutu. *Patrologulu rom. cath. Nirschl* e aplicatu a ascria cartea acést'a lui *Varnav'a.*

Timpulu scrierii nu se póte precisá mai deaprópe, din lips'a de date. Cá punctu de mánecare intr'acést'a privintia ne póte servi inse legatur'a, atingerea si raportulu intim in carele sta cuprinsulu acestei cãrți cu epistol'a lui *Varnav'a* si cu pastorulu lui *Erma.* Dara nu se póte scí ori de autorulu cãrții acesti'a a folositu epistol'a lui *Varnav'a* si pastorulu lui *Erma,* séu, ori de autorii cestoru din urma au intrebuintiatu scrierea nóstra. Sunt patrologi atât pentru una cât si pentru ceialalta socotintia. Caracterulu archaisticu ce-lu are „*invetiatur'a celor 12 apostoli*“ — dupa cum am vediutu si din enumerarea criteriiloru interne dela inceputu — a facutu pe multi, ca se se pronuncie in favórea acestei scrieri. *Harnack* e de socotinti'a cá s'a scrisu intre anii 140—165; pe când patrologii *Zahn* si in deosebi *Funk* sunt pentru prioritatea cãrții nóstre chiar facia cu epistol'a lui *Varnav'a,* si astfelu densii credu, cá ea e scrisa, la sfersitul seclului I.

Asupr'a loculu i, unde s'a scrisu cartea, disputa patrologii si pana adi. *Harnack* crede, cá

patri'a i-ar fi Egiptulu, altii ér cà Asia mica, altii cà Palestin'a.

Ce se tiene de cuprinsulu cártiei nóstre, apoi autorulu a voit, cá in o forma cât se póte de scurta, compendiósa si usióra se adune pe seama crestinului convertitu dela pagánismu, cele mai esențiale regule, pentru viéti'a morala, culturala si disciplinara crestina, cari regule inse se consune cu prescriptele Domnului, pastrate pe cale traditionala, prin cei 12 apostoli. Din acestu punctu de vedere e scrierea acést'a fórté memorabila, intru cât ne ofere unu comentariu potrivit la marturiile cele mai vechi despre viéti'a, modulu de instructiune, ordine si disciplina in comunitatile pagano-crestine dela finea seclului I. si inceputulu seclului alu II.⁴

— Cuprinsulu ei se imparte in dóue parti, si consta din 16. cap. Partea I. (cap 1—6.) invétia despre cele 2 càii, despre calea vietiei si cea a mortii, si e menita mai multu pentru necesitátile catechumenilor si a pagánilor, cari vreau se se convertésca la crestinismu. Partea a II. cuprinde o manuducere practica pentru primirea botezului, apoi tractéza despre ajunu, rugaciuni, serbarea eucharistiei, esaminarea misiunei ddieesci a invetiatorilor, profetilor etc., cum are a se face liturgi'a, despre asediarea prepositiloru bisericesci, despre indreptarea fratiésca etc. Incheierea contine o indemnare la priveghiere si pregatire pentru dilele cele din urma, pentru aretarea antichristului si pentru venirea a dóua a Domnului.

Dr. Tr. Puticiu.

Fiind cuprinsulu acestei scrieri de mare insemnatate si de mult folosu pentru fiecare teologu ortodox, las se urmeze *traducerea romanésca* facuta dupa testulu originalu grecescu, de Pré Onoratulu Domnu Constantinu Popoviciu jun. prof. ord. de dreptulu canonicu la facultatea teol. din Cernautiu:

Invetiatur'a celoru doi-spre-diece apostoli.

Invetiatur'a Domnului prin cei doi-spre-diece apostoli catra popóre.¹⁾

Cap I. Sunt dóue càii, un'a a vietiei si alt'a a mortii, dar' este mare deosebire intre amendóue càile.

Deci calea vietii este acést'a: Antáiu, se iubesci pre Dumnedieu facatoriulu teu; alu doilea; pre aprópele teu ca pe tine insu-ti²⁾; tóte inse, câte voiesci se nu ti-se faca tie, nu face nici tu altui'a.³⁾ Dar' invetiatur'a cuvintelor (mandatelor) acestor'a este acést'a: Bine-cuvéntati pre cei ce ve blastema pre voi si rugati-ve pentru dusmanii vostri si ajunati pentru cei ce ve preurmurescu pre voi; càci ce char

(bunatate) este, daca iubiti pre cei ce ve iubescu pre voi? Au nu o facu aceea-si si popórele pagáne?⁴⁾ Voi inse se iubiti pre cei ce ve urescu pre voi si se nu aveti dusimanu.⁵⁾ Retinete de poftele trupesci si lumesci.⁶⁾ Daca i-ti da cinev'a o palma peste falca cea drépta, intórceti lui si cealalta si vei fi deplinu. Daca te silesce cinevá (se mergi cu dènsulu) o mila, mergi cu dènsulu dóue; de-ti iá cineva vestmèntulu teu, dai si camesiá; de-ti iá cineva ce-i alu teu, nu cere inapoi; pentru cà nici nu poti (face acést'a).⁷⁾ Tot celui'a ce cere dela tine, dà-i si nu cere inapoi⁸⁾; cà-ci fatalu vrea, ca tuturor'a se li se deie din darurile sale.⁹⁾ Fericitu cel ce da dupa mandatu; cà-cí elu este neculpabilu;¹⁰⁾ vai de celu ce iá! Cà-cí de ia cinev'a, avènd lipsa, va fi neculpabilu; dara daca iá, neavènd lipsa, va da sama, de ce a luat si la ce, si venindu in strimtóre va fi cercetat, de câte a facutu, si nu va scapa de acolo, pana ce nu va dá inapoi banulu celu de pe urma.¹¹⁾ Insa si despre acést'a, ce-i dreptu, s'a disu: Se asude elemosina t'a in mánile tale, pana ce ai cunoscutu, cui o dai.

Cap II. Ér alu doilea mandatu alu invetiaturei este: Se nu ucidi, se nu précurvesci, se nu strici baiati¹⁾, se nu curvesci, se nu furi, se nu faci farmece, se nu ferbi veninu²⁾, se nu ucidi prunculu in pantece, nici se-lu ucidi pre celu nascutu.³⁾ Se nu poftesci cele ale aprópelui, se nu juri strimbu, se nu dai marturie mincínósa, se nu blastemi⁴⁾, se nu tii minte reulu.⁵⁾ Se nu fii duplu la cugetu nici la cuvèntu⁶⁾, pentru cà curs'a mortii este duplicetatea la cuvèntu (*διδωσσία*). Se nu fie cuvèntulu teu mincinosu, nici desiertu, ci plinu de faptu.⁷⁾ Se nu fii nesatiosu de avere, nici rapitoriu, nici fatiarnicu, nici reutaciosu, nici sumetiú.⁸⁾ Se nu prindi propusu reu asupr'a aprópelui teu⁹⁾. Se nu uresci pre nici unu

⁴⁾ Comp. Luc. VI, 28, 32; Mat. V, 44, 46.

⁵⁾ Comp. Luc. VI, 27, 35.

⁶⁾ I. Petr. 2, 11; Tit. II, 12;

⁷⁾ Pentru cà crestinului nu i se cuvine a intrebuintiá puterea séu a purtá procese mai alesu inaintea județiloru pagáne. Comp. I. Cor. VI, 1; Mat. V, 40.

⁸⁾ Comp. Luc. VI, 30.

⁹⁾ Comp. Mat. V, 45;

¹⁰⁾ Vedi la Mat. V, 7, unde se fericescu cei induratori.

¹¹⁾ Comp. Mat. V, 25, 26; Luc. XII, 58, 59.

¹⁾ Cuvèntulu acest'a nu-lu intimpinám nicairi in test. nou, se afla inse in test. celu vechiu si anume in traducerea alexandrina Lev. XX, 13; Comp. Rom. I, 27.

²⁾ Comp. Fapt. apost. VIII, 9, 11; XIII, 6, 8; Gal. V, 20; Esir. XXII, 18.

³⁾ Comp. Intielepciunea lui Solom. XII, 5;

⁴⁾ Comp. Prov. XX, 20; Mat. XV, 4 si V, 22.

⁵⁾ Comp. Zach. VIII, 17; Prov. XII, 28;

⁶⁾ Comp. Sirach. XXVIII, 13; V, 9! Prov. XI, 13; VI, 2 si I. Tim. III.

⁷⁾ Comp. Mat. V, 37; XXIII, 3.

⁸⁾ Comp. Abac. II, 9; Ies. LXI, 8; XIX, 13; I. Petr. II, 1; Rom. 1, 29; Prov. III, 34.

⁹⁾ Comp. Ies. III, 9.

¹⁾ Catra cei ce din paganismu vinu la crestinismu si voiescu a se catechisá in adeverulu crestinu.

²⁾ Comp. Mat. XXII, 37—39.

³⁾ Mat. VII, 12; Luc. VI, 31; Tob. IV, 15.

omu, ci pre unii se-i mustri¹⁰⁾ si pentru unii se te rogi, ér pre unii se-i iubesci mai multu decât sufletulu teu.

Cap III. Fetulu meu¹⁾ fugi de tot ce-i reu si de tot ce-i sémana lui²⁾. Nu te face grabnicu la mânie, cà-ci mâni'a duce la ucidere; nici zelotu, nici iubitoriu de cearta, nici patimasiu, cà-ci din tóte aceste se nascu ucideri³⁾. Fetulu meu! nu te face pofitoriu⁴⁾, cà-ci pof'ta duce la curvie⁵⁾; nici vorbitoriu de rusine⁶⁾, nici cautatoriu pe susu (ochitoriu galesiu⁷⁾, cà-ci din tóte acestea se nascu précurviile. Fetulu meu! nu te face auguru (observatoriu de paseri⁸⁾), pentru cà asta duce la inchinare de idoli, nici descântatoriu, nici zodiariu, nici curatitoriu (περικαθαίρων)⁹⁾ si nici nu voi a vedé de aceste, cà-ci din tóte aceste se nasce inchinare de idoli. Fetulu meu! nu te face mincinosu, pentru cà minciun'a duce la furtu nici iubitoriu de argintu si de marire desiarta, cà-ci din tóte aceste se nascu furturile. Fetulu meu! nu te face cãrtitoriu, pentru cà asta duce la defaimare¹⁰⁾; nici cerbicosu¹¹⁾ nici reu cugetatoriu, cà-ci din tóte aceste se nascu defaimãrile. Ci mai vertosu fii blând, pentru cà cei blândi vor mosteni pamentulu¹²⁾. Fate indelungu-rabdatoriu si induratoriu¹³⁾ si nerautaciosu si pacinicu si bunu si tremura totdeun'a de cuvintele ce le-ai auditu¹⁴⁾. Se nu te inalti pre tine insu-ti, nici se ierti sufletului teu incumetare¹⁵⁾. Sufletulu teu se nu se insotiésca cu cei mândri, ci se petreci cu cei drepti si cei umiliti. Intemprarile, ce le intimpini, primescele anume de bune, sciindu ca fara de Ddiu nimic'a nu se face¹⁶⁾.

(Va urmá.)

¹⁰⁾ Comp. Lev. XIX, 17; A dóua lege XXIII, 7; Iud. v. 22.

¹⁾ Fetulu meu! o avorbire, care provine adeseori in s. scriptura d. e. Prov. II. III. V. VI. VII; Mat. IX, 2; XXI, 28; Ioanu XIII, 33 s. m. d.

²⁾ Comp. I, Tesal. V, 22; Rom. XII, 9.

³⁾ Comp. Prov. XXIX., 22; Iac. I, 19, 20; III, 16; Efes. IV, 31; Col. III, 8; II. Cor. XII, 20; Gal. V, 20; Rom. XIII, 13; I. Cor. III, 3.

⁴⁾ Comp. I. Cor. X, 6. — ⁵⁾ Comp. Iac. I, 14.

⁶⁾ Comp. Col. III, 8; Efes. V, 3. 4.

⁷⁾ Espresiunea acést'a nu se afla nici in T. N. nici in Septuaginta. Comp. si II. Petr. II, 14; Marc. VII, 22.

⁸⁾ Comp. Lev. XIX, 26. 31. A dóu'a lege XVIII, 6—12.

⁹⁾ Cel'a ce cauta a oprí bólele prin sacrificie curatitoare; Comp. Deuteronom XVIII, 9; Ies. VI, 7.

¹⁰⁾ Comp. Iud. v. 16.; Filip. II, 14; MaI. XX, 1—15; Efes. IV, 31; I. Cor. X, 10.

¹¹⁾ Comp. II. Petr. II, 10; Prov. XXI, 24.

¹²⁾ Comp. Mat. V, 5.

¹³⁾ Comp. Col. III, 12; I. Tesal. V., 14. 15; Efes. IV, 32.

¹⁴⁾ Comp. Ies. LXII, 2.

¹⁵⁾ Comp. Rom. XII, 6; Luc. XVIII, 14.

¹⁶⁾ Comp. Sirach II, 4; Evrei XII, 7—11.

D i v e r s e.

* **Misicarea poporatiunei.** In comun'a nóstra bisericésca Arad in decursulu anului 1889 s'a cumunatu 50 de parchi, s'au botezatu 275 de prunci, si anume: 130 parte barbatésca si 145 parte femeésca, au reposata 171, si anume: 92 parte barbatésca si 70 parte femeieésca. Asemenendu numerulu celor nou nascuti, resulta ca poporatiunea comunei nóstre bisericesci Arad a crescutu in decursulu anului 1889 cu 104 individi.

† **Necrologu.** Confratele nostru Christofor Ghiuchiciu, parochu in Lipov'a si inspectoru cercualu de scóle in urm'a unui morbu scurtu, a incetat din viétia Joi'a trecuta, dupa ce a fost impartesitu cu sfintele taine, lasandu in celu mai profundu doliu pre neconsolabil'a-i familia si comun'a nóstra bisericésca din Lipov'a, carei'a i-a servit cu credintia unu lungu siru de ani.

Reposatulu in Domnulu a fost unulu dintre preotii nostri alesi si distinsi, unu venerabilu betranu care a servitu cu zelu si credintia bisericeii Domnului.

Reposatulu era unu omu blandu, unu preotu cu fric'a lui Ddiu, si cu multa pietate in servitiulu preotiescu. Densulu se sentiá mai bine, cand era in servitiulu preotiescu, ér in servitiu se distingea intocm'a cá toti preotii nostri din Lipov'a prin o observare cât mai esacta a prescrielor ritualului nostru bisericescu.

Remasitiile pamentesci ale defunctului s'au depusu spre vecinica odichna in cimiteriulu din Lipov'a cu mare solenitate. Servitiulu funebru a fost oficiat de catra parintele protopresviteru tractualu Voicu Hamsea, asistatu de preotii Iosif Suci, Terentiu Opreanu si mai multi preoti din comunele vecine, si in fiinti'a de facia a unui publicu alesu si numerosu, care venise se dea dufunctului tributulu celu din urma pentru servitiulu seu credintiosu.

La finea servitiului divinu parintele protopresviteru tienú o cuventare funebrala, in carea schitiá pre scurtu momentele principale din viéti'a defunctului, — si aretand greutãtiele servirei pastorale, constatã ca defunctulu „lupta buna a luptat“ pana in celu din urma momentu alu vietii sale.

Depunend si noi o lacrima de durere pre mormentulu fericitului intru aducere aminte confrate alu nostru dicem familiei remase in doliu, cá Ddiu se-o consoleze in faci'a acestei ireparabile perderi; ér reposatului se-i fia tierin'a usióra, si sufletulu lui se-lu odichnésca Ddiu cu sinitii, cari din veacu bine i-au placut lui!

In veci amintirea lui!

† **Necrologu.** Parintele Constantin Petroviciu din Sambateni, precum ni-se scrie de acolo, a incetat din viétia Marti'a trecuta in etate de 49 de ani si in anulu 21 alu servitiului seu preotiescu. Remasitiile pamentesci ale defunctului s'au depusu spre odichna eterna Mercuri'a trecuta. Servitiulu funebru a fost oficiatu de parintele asesoru consistorialu Ioan Cióra, asistatu de 8 preoti. La finea servitiului parintele Ioan Cióra tienú unu nimeritu discursu, in carele vorbi de nestatornici'a vietii omenesci, si despre sublimitatea si fericirea vietii cei vecinice. — Ddiu se-lu odichnésca cu dreptii!

† **Necrologu.** Teodoru Papp preotu gr. or. in Lugasiulu infer. protop. Pestesului, ca sociu in numele seu si alu filorú si ficelorú sale, Teodoru studinte de cl. a III. gimnasiala in Beiusiu, Dimitrie, Iosifu, Ioanu, Lucreti'a si Hermin'a, cu inim'a frãnta de durere, ánuincia mórtea sociei sale Ecaterina Papp n. Suci, urmata in 9 l. e. nóptea la 10 óre in alu 41-lea anu alu etãtii si 20 alu fericitei casetorii. Remasitiile pamentesci

ale defunctei Joi in 11 l. c. v. la 2 óre p. m. s'a binecuvântatu dupa ritulu gr. or. in biseric'a din locu, apoi s'a asediatu in cimiteriulu nemijlocitu de langa biseric'a spre etern'a odihna. — Fie-i tierîn'a usióra si memori'a binecuvântata.

* **Casin'a romana din Beiusiu.** va arajá balulu la 15 Februaru 1890 st. n. in sala „Ospetariei Opidane“ sub urmatoriulu comitetu aranjatoriu: Demetriu Simai, pres. Sept. Severu Bocsianu, v.-pres. Vasiliu Stefanica, cassariu, Gavrilu Cosm'a secret. Constantinu Popoviciu, Augustinu Antalu jun., Petru Hertie, Nicolau Radu, Demetriu Pop'a, Augustinu Teocharu, membrii in comitetu. Pretiulu de intrare pentru persóna 1 fl. 50 cr., pentru familie 3 fl. — Inceputu la 8 óre sér'a. — NB. Ofertele marinimóse si suprasolvirile se primescu cu multiemita si se voru cuita in publicu. — Ofertele sunt a se trimite la adres'a d-lui cassariu.

* **Chorulu plugariloru din Giul'a** da in tóte Duminecile dovedi despre un progresu eminentu in inaintarea cântáriloru bisericesci sub conducerea neobosita a diligentiulu conducutori Achim Siumanu din Chiseteu. In sfintele serbatori ale Nascerii Dni acestu choru a escelatu cu cântárele bisericesci intr'atáta încát a încântatu nu numai pe crestinii ortodoxi adunati la Sft'a biseric'a, ci chiar si pe strainii cari au venitu numai pentru a auzi si a vedea progresulu ce-lu potu face acei plngari in cântare dupa note. Mai multu au trasu inse acestu choru alu plugariloru Români atentiunea poporului atât Românu cât si streinu asupr'a s'a in presér'a anului nou, când vre-o 40 choristi in frunte cu conducutoriulu loru Achim Siumanu s'au luatu in órele de séra dela 8—11 a felicitatu pe fruntasii Romani cu serenádi. — Echoulu frumosu dela „Multi ani,“ si urmatu de câte o cântare nationala se audia mai preste intregu orasiulu. — Suprinderea a fostu mare, si impresiunea placuta. Lauda pentru progresu choristiloru si conducutoriulu loru Achimu Siumanu. — V.

* **Din Vien'a pana la Parisu in lada.** „Diarulu „Petit“ din Parisu surprinde pe cetitorii sei c'o scire fórté curiósá. In dilele acesteá diminéti'a pe la 5 óre a sositu in Parisu cu trenulu dela Vien'a o lada, pe care era scrisu, cá ea cuprinde „marfa gingasia.“ Lada, ajunsa la destinatia a fostu dusa in magazinulu de marfuri. Magazinierulu inse obsérvându cá lad'a se misca, a desfent'o, când colo ce se vedi? Din lada i-si scóse capulu unu micu omu blondu. Numai decát a fostu dusu la politia, unde caletoriulu a spusu in limb'a germana, cá este din Varsiovia, se numesce Hermann Zeitung si cá in dilele din urma era croitoriu in Vien'a, unde mergéndu-i reu meseri'a, a voitu se plece la Parisu. Ei, dar lui îi lipseau banii. Ce se faca dar? A gânditu cá lucrul celu mai practicú e se se inchidia intr'o lada, pe care se o triméta cinev'a la o numita adresa la Parisu. Elu a spusu, cá n'a mâncatu nimicu de 60 de óre, ci numai a beutu. Scirea a produsu mare sensatia in Parisu.

* **O inventiune curiósá.** Unu americanu se ocupa se estraga din tóte alimentele principale esenti'a curatu trebuitóre hranei sângelui. Se asigura, cá esperientiele ce a facutu asupr'a-si cu extractele dobândite pana acum'a, au datu rezultate multiamitóre. Unu omu nu va mai avé nevoie de aci inainte se-si pérda celu putinu dóue eésuri pe di cu mâncarea: diminéti'a, când se va scula, va bea unu paharutiú de esentia de carne, pâne, de legumi si de mere si lichidulu acest'a va repara cu prisosu

puterile sângelui in cursu de 24 óre. Mai multi americani bogati, iubitori de placerile mesei, au vorbitu de reu acestu sistemu de hrana; doctorulu inse a respunsu, cá-cu esentiele sale nu voru mai'fi bóle de stomachu.

Concursu.

Conform Ordinatiunei Veneratului Consistoriu de datulu 28 Decemvre 1889. Nr. 1231/255. B. 1889. se escrie concursu pentru deplinirea postulu de capelanu temporalu, pe langa preotulu neputinciosu Pavelu Popoviciu, din parochi'a de class'a a II-a Parhid'a, protopresviteratulu Oradii-mari, cu terminu de alegere pe 25. Fauru (9. Martiu) 1890.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

1. Usufructulu pamentulu parochialu de 36. jugere catastrale, aretoriu si fenatiu, éra 12 jugere pasiune; — in jumetate computatu representa 280. fl.
2. Competinti'a de biru in bani 20 fl.
3. Venitulu stolariu intregu fara de nici o detragere 100 fl.
4. Cortelu liberu cu trei chilio si apartienetórele, precum si gradin'a de $\frac{1}{2}$ jugeru.

Capelanulu alegendu va avea a conduce oficiulu parochialu si a implini tóte functiunile preotiesci in acést'a comuna pentru folosirea beneficiulu sus espusu, éra dupa mórtea parochului neputinciosu va deveni in folosirea intregulu beneficiu parochialu.

Competentii pentru acestu postu capelanalu, vor avea a produce calificatiunea prescrisa in §-fulu 15. lit. b) din regulamentulu congresualu, avédu recurselu bine instruate si adresate comitetulu parochialu din Parhid'a, ale susterne subsemnatulu protopopu in Oradea-mare pana in 20 Fauru (4. Martie) a. c. éra pana la alegere in vre-o duminéca séu serbatóre, vor avea recurrentii a se presentá in biseric'a din Parhid'a. spre a-si aretá desteritatea in cele bisericesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegere en: TOM'A PACALA, m. p. protopopu.

—□—

Pe bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu gr. or. oradanu dto 13/25. Noemvre 1889. Nr. 1047. B. se escrie concursu pentru vacant'a parochie de a III-a clasa din comun'a Sierghisiu, protopresviteratulu Pestesiulu cottulu Bihoru cu terminu de 30 dile dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt:

- 1) birulu dela 110 numere câte un'a vica cucuruzu sfarmatu; 2) folosirea aloru 22 jugere pamentu parochialu bunu; 3) dela 110 numere de case un'a diua de lucru cu palmile; 4) Stolele usuate anuale 80 fl; 5) Casa parochiala cu gradina grajdu, colna si tóte cele necesarie, precum si fantana in ocolu, lemne de focu din padurea comunala, tóte acesteá computate laolalta dau o suma de 411 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie sunt avisati a-si trimite recurselu loru instruate in sensulu Statutulu organicu si a regulamentululu pentru parochii, adresate Comitetulu parochialu — subsemnatulu protopresviteru in Lugosiulu de sus, post'a ultima Élesd — si a se presentá in vre-o Duminéca ori serbatóre in St. biseric'a pentru de a-si aretá desteritatea in cele rituale.

Comitetulu parochialu.

In^{te} contielegere cu mine: TEODORU FILIPU, m. p. prot.

—□—